„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
пет пута на недељу.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
За Угарску Србију, Црну Гору и др. стране земље

на годину	К 34·—	46·—	дин.
на по године	К 17·—	23·—	„
на чет. „	К 8·50	11.50	„

Поједини бројеви стају 12 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући А. Пајевића у Дунавској ул. бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 22. У Новом Саду, у среду 1. (14.) фебруара 1912. Година XXVIII

Руски гост у Бечу.

Посета рускога великога кнеза Андреја *Владимировића* у Бечу била је од велика утиска, у неку руку и извесна сензација. Данас је велики кнез Андреј Владимировић већ у Петрограду, али утисак од те посете у Бечу траје још свеједнако, те се чине разне комбинације о тој руској посети у Бечу, наиме да ли је та посета била проста посета учтивости на бечком двору или је била скопчана и са неком политичком сврхом. Али баш да је та руска посета у Бечу и била само посета учтивости, ипак према доскорашњем односима петроградског и бечког двора има свога значаја.

Велики кнез Андреј Владимировић био је од рускога цара Николе II. изаслан, да присуствује великим светковинама пунолетства бугарскога престолонаследника *Бориса* у Софији те да однесе поздрав и дарове рускога цара бугарском престолонаследнику. Кад је наиме садањи бугарски престолонаследник прешао из католичке у православну веру те добио историјско име *Борис*, примио се био цар Никола II. кумства те се дао заступити по своме изасланику. Сада, кад је бугарски престолонаследник Борис у Софији проглашен пунолетним, послао је руски цар Никола II. једног од својих најближих рођака, да га заступа као крштеног кума, те је Борису као кум послао једну врло скупоцену сабљу са натписом намене своме кумчету. Царев изасланик Андреј Владимировић је син покојног Владимира Александровића, најмлађег *стрица* садашњем цару Нили II. те су Андреј Владимировић и руски цар браћа од стрица. Према томе даје се просудити, да је изасланству великога кнеза Андреја Владимировића у Софији придавана велика важност.

Велики кнез Андреј Владимировић, враћајући се из Софије, свратио је у Беч те је походио нашега седог владара. Је ли се исти велики кнез морао баш преко Беча вратити у Петроград? Није ли могао само кроз Беч пропутовати или баш и мимоићи Беч? Зна се, да је цар Никола II., кад је пре две године походио италијанскога краља *Виктора Емануела III.* у Раконицију, далеко обишао Беч. Није хтео ни да ступи на аустријско земљиште. С тога је баш и пало у очи, да је велики кнез Андреј Владимировић свратио у Беч и посетио нашега седог владара.

Није била никаква тајна, да су, кад је цар Никола II. пре две године хотимице обишао Беч, и то у такој мери, да није хтео ни да додирне земљиште Аустро-Угарске, односи међу Русијом и нашом монархијом били баш у *највећој мери запети*. Дипломатски односи готово да су били прекинути. Руски амбасадор у Бечу и аустро-угарски у Петрограду слабо су општили са дотичним изваањским министарствима. А жаока је за Русију остала била још из доба анексионе кризе. Истина, негдањи руски министар спољашњих послова *Извољски* учинио је у своје доба ону глупост, да је без потребе грофу *Ерентталу* споменуо, да Русија зна за своје обвезе у погледу Босне и Херцеговине, иако ту није било никаквих писмених обвеза, па је време преко тридесет година, све да је и било каквих обвеза, све затрпало. Главна ствар за жаоку од стране Русије била је та, што је Аустро-Угарска некако обманула Русију у погледу мирцштегског споразума па је онако *изненада* изашла на среду са анексијом Босне и Херцеговине, и то и без расправе на каквој конференцији сила потписивачица берлинског уговора од године 1878.

Баш због тога, што су до скоро још постојали највећма запети односи међу Русијом и нашом монархијом, морала је посета великога кнеза Андреја Владимировића у Бечу изненадити.

Бечки су листови, да би ту посету великога кнеза тумачили у своју корист, навели, да је велики кнез замолио нашега владара, да му „*допусти*“, да га походи. Наравно, да није могао бити употребљен тај изражај, него сасвим други дипломатски изражај, који не садржава оно, што казује реч: „допустити“. Међутим сасвим је јасно, да су у Бечу врло били задовољни, што је велики кнез учинио своју посету Његову Величанству. Не само да је веливи кнез Андреј Владимировић био свечано дочекан од нашега седога владара, који је великом кнезу у почаст дао свечан дипломатски обед у Шенбруну, него га је угостио и престолонаследник надвојвода Фрања Фердинанд у Белведеру.

Дају ли се из посете великога кнеза Андреја Владимировића у Бечу изводити какве политичке последице? Ми држимо, да не. Међу Русијом и Аустро-Угарском постоје тако велике давнашње противности да се тешко дају изгладити. Највише би та посета могла означавати са обе стране жељу, да се дипломатски односи међу обема државама успоставе на *нормалну меру*, а да се не продужују на начин, који означава анормалне прилике.

Поремећени односи међу Русијом и нашом монархијом потичу још из доба кримскога рата од године 1854. до године 1856. Зна се, да је године 1849. цар Никола I. са својом војском притекао нашој монархији у помоћ, да би се оборио мађарски устанак. У оно доба, кадје цар Никола I. долазио у Беч, сматран је био као неки члан бечке царске породице и тадањи млади цар гледао је у цара Николу I. као у некога другога оца. У оно доба је цар Никола I. стајао на врхунцу своје моћи. Не само у Бечу, него и у Берлину дочекивали су цара Николу I. као најмоћнијега заштитника, па су му се уз Аустрију и Пруску клањали сви немачки владари.

Али брзо се изменио одношај међу Русијом и Аустријом. Кнез Шварценберг је предсказао, да ће Аустрија задивити свет својом *неблагодарношћу*. Наша монархија стала је у кримском рату уза западне силе против Русије, дочим је Пруска знала своју неутралност одржати. Наша монархија истина није војевала са Француском и Енглеском против Русије, али је у споразуму са Француском и Енглеском ушла у Влашку и Молдавску те принудила Русију, да бојно поље са Доњег Дунава пренесе на Крим. Наша монархија битно је придонела поразу Русије у кримском рату, јер су тада навалиле на Русију и Турска и Француска и Енглеска, па и Сардинија, а посредно и Аустрија. Наравно да је Русија, сећајући се услуга, које је учинила Аустрији, била најосетније увређена неблагодарношћу Аустрије. Значајно је оно, што је кнез *Горчаков* рекао аустријском пуномоћнику грофу *Буолу*. Кад су се године 1855. у Бечу прекинуле конференције ради мира међу Русијом и западним силама, кнез Горчаков је после жестоке препирке у министарству спољашњих послова у Бечу са грофом Буолом, полазећи и затварајући врата, рекао грофу Буолу: „Vous y penserez!“ („Запамтићете Ви то!“) И заиста све од доба кримскога рата, није никад више било пријатељскога односа међу Русијом и Аустријом, као некада.

Данас се читав одношај међу Русијом и Аустро-Угарском сасвим променио. Данас стоји Русија у пријатељском, односно савезничком односу са Француском и Енглеском, дочим наша монархија стоји у најтешњем савезу са Немачком, а савез са Италијом врло је сумњив.

Према тим политичким приликама не може бити ни разговора о том, да је посета великога кнеза Андреја Владимировића у Бечу проузроковала какво приближење Русије нашој монархији. Највише, што би могло бити, јесте то, да је велики кнез Андреј Владимировић, који је у повратку из Софије, био свратио и у Београд, можда посредовао, да однос међу Србијом и нашом монархијом буде *спошљивији*. Иначе односи, који постоје међу Русијом и нашом монархијом, нису се ни најмање изменили.

△

Посета црногорскога краља Николе у Русији.

— Сјајан и срдачан дочек краља Николе у Царском Селу. —

Као што је нашим читаоцима познато, црногорски краљ *Никола I.* кренуо се је недавно у ово зимско доба из Црне Горе у далеку Русију, да се прво моћном заштитнику Црне Горе, руском цару *Николи* II., прикаже као краљ Црне Горе и Брда. Краљ Никола је путовао преко Инсбрука, Минхена, Франкфурта на Мајни и Берлина у Русију. На граници Русије је црногорски краљ дочекан с највећим почастима. Војничку почаст одао му је ескадрон улана са заставом и музиком, а у име цара Николе поздравио је високога госта царев генерал-ађутант кнез *Васиљчиков*. За тим је краљ Никола продужио пут за Петроград и Царско Село у царском возу, који је пред њега послао цар Никола.

У *Царско Село*, где зимује руска царска породица, стигао је краљ *Никола* са својим мезимцем кнезом *Петром* у суботу 28. јануара (10. фебруара) о. г. у ½3 с. после подне. На железничку станицу су изашли цар *Никола* и Велики Кнез *Кирило Владимировић*, да поздрави своје госте. Кад је воз стао, изишао је краљ *Никола* у униформи **рускога фелдмаршала** а за њим син му, захумски кнез *Петар*, са пратњом. Почасна чета лајб-гардијског павловског пука, која ту беше постројена са заставом и музиком, одаде краљу Николи војену почаст. Краљ Никола је брзим корацима приступио цару Николи, који свога госта *загрли* и срдачно поздрави, а затим се владари упутише у дворац Александрију. Дуж целог пута војска је повукла шпалир. Уз пут су постављене војничке музике свирале црногорску химну.

У дворцу Александрији искупили су се, да поздраве црногорскога краља, Велики Кнез *Николај Николајевић*, зет краља Николе по кћери му Стани, почасна пратња, Велики Кнезови, министар иностраних дела *Сазонов*, руски посланик на Цетињу г. *Арсењев* и дворско особље царево. Краља Николу је дочекала *царица Александра Фјодоровна*, а затим се је краљ Никола, *праћен од цара све до железничке станице*, са Великим Кнезом Кирилом и другим црногорским гостима одвезао у Петроград.

На петроградској железничкој станици су краља Николу и кнеза Петра дочекали и поздравили царев брат Велики Кнез *Михаило Александровић* и војничке и грађанске власти. Петроградски градоначеоник поднео је високом госту *хлеб и со*. Црногорски краљ *Никола* и кнез *Петар* су затим са Великим Кнезом Михаилом и Великим Кнезом Кирилом отишли у Аничковски дворац, где их је примила *удова царица Марија Фјодоровна*. Затим се је краљ одвезао у Зимски Дворац, где су краља дочекали и поздравили министар-председник *Коковцев*, министар иностраних дела *Сазонов*, ратни министар генерал коњице *Сухомлинов* и министар унутрашњих дела *Марков*, даље изасланство 15. стрељачког пука, коме је шеф црногорски краљ. После приказа отишао је краљ у своје одаје, где је изгрлио и ижљубио ствоју унучад: децу својих кћери Великих Кнегиња Стане и Милице.

Народна забава у Новом Саду.

— Сјајан успех. —

Јуче, на Три Јерарха, приредио је одбор Срба грађана Новосађана овде народну забаву, која је *сјајно успела*. Још у већем броју се је цвет нашег ратарскога и занатлијскога сталежа са својом интелигенцијом искупио у позоришту Лазе Дунђерскога. Позориште је било дупком пу-

но прекрасне публике, да је милина била погледати по тако одабраном народу.

Нису упалили *цигански нападаји „Заставини“* против приређивача ове забаве; нису упалили *лоповски памфлети* пришипетаља бившега вацкога робијаша: народ, и то онај *свесни* народ дошао је на ову народну забаву. У Новом Саду и околини *нису упалиле* сплетке и лажи одвратних слугу највећих српских непријатеља: Јуштоваца, који су г. 1908. за време анексијоне кризе *проскрибирали* све истакнутије Србе нерадикале. Али су чабрашке сплетке упалиле у — *Београду*! Живојин О. *Дачић* обећао је, да ће *држати предавање* на овој народној забави, али *није одржао реч*. Није одржао реч зато, јер је и у тога просветног радника српског *јаче радикалство него Српство*; на њега је — услед вацких денунцијација — *извршена пресија* и он није имао моралне снаге, да дође на ову забаву и да види, уз кога је *прави* српски народ.

Али ни најмање не жалимо, што г. Дачић није дошао. Имали смо *обилату оштету*. На овој народној забави смо имали да чујемо *два предавања*. Овдашњи млади мерник г. Миливој *Матић* говорио је врло разложно о јачању породица у нас Срба и указао је на начин, како ће нам тако и целина народна бити јака. Бурно одобравање пропратило је родољубиве речи младога предавача.

Друго предавање овога дивнога вечера одржала је наша велеуважена и врла госпођа *Савка Суботићка*. Већ њено име доста је споменути, јер оно најпрегнантније, најјаче говори. Кад је г. др. Миладин *Свињарев* са позорнице биранім речима објавио многобројној публици, да ће говорити ова дивна старица, прошао је целим позоришћем жамор задовољства и радосног очекивања.

И ево, на позорници се, одушевљено поздрављена од публике, указа седином украшена стара госпођа Савка. На памет, као увек, поучила је искупљене Српкиње и Србе, какви треба да буду па да усреће и себе и свој народ. Надамо се, да ће красне речи госпође Савке Суботићке, које је овога вечера упутила многобројно окупљеном народу, изићи штампане у целини и зато ћу се овде ограничити само на то, да утврдим чињеницу, да је речи госпође Савке Суботићке цела публика са поштовањем слушала и на крају је поздравила френетичним одобравањем и усклицима: „Живила госпођа Суботићка!“

А шта да кажемо о осталим тачкама програма ове народне забаве? Признајемо, да нам је слабо перо, да опишемо несрављени успех оних, који су те тачке извађали.

Старофутошко српско певачко друштво — ти мили наши гости — отпевали су под вештом управом свога коровође г. Лазе *Вукотића*, српског народног учитеља ст.-футошког, тако вешто своје пијесе, да је публика била очарана, како то оне красне Српкње у народном оделу и браћа им се на памет тако тачно и дивно певају. Достојан такмац беше им *новосадско српско ратарско певачко друштво „Доситеј.“* И ово је друштво, под управом свога младога коровође г. Ђуре *Матића*, правника, одлично отпевало више песама. Оба ова српска певачка друштва је раздрагана и одушевљена публика толико поздрављала, да су морали још додавати. Дубоко се морамо поклонити чланицама и члановима оба ова певачка друштва и њиховим коровођама, јер видимо, да са одушевљењем негују лепу српску песму.

Две красне Српкињице, *госпођице Дивна и Десанка Стефановићеве*, тако су вешто одсвирале на вијолини Мазасове „Duos abécédaires“, да су на бурно одобравање публике одсвирале и једну српску смесу народних песама.

Наш стари и мили познаник, г. *Миша Павловић*, трговачки путник, приказао нам је шаљиви монолог „Гајдаш-Ђиру“ таковом рутином и тако природно, да се је публика слатко насмејала. Присутна управитељка мађарскога позоришта, госпођа *Кевеши*, одушевљено му је тапшала са српском публиком и узвикнула: „Штета, што није глумац!“ Своју ванредну приказивачку способност показао је г. Павловић и ванредном декламацијом родољубиве Брзакове песме „Синђелићев гроб“.

Са не мањом похвалом морамо споменути соло-продукцију г. *Михајила Димитријевића*, врсног члана наше народне позоришне дружине. Он је публику својом причом о том, како „Бунарџија Таса против жена гласа“, навео на сладак смеј и бурно одобравање.

Четворопев чланова овдашњег омладинскога певачкога друштва „Сунцокрета“ ванредно је лепо отпевао Ђорђевићев „Кочин храст“ и Топаловићеву „Лаку ноћ“. Тиме је ово друштво показало, да се *окреће само према добру*, према лепој српској песми. И зато је ово певачко друштво, којега чланови жртвују своје слободно време неговању српске песме, узвишено над оним *ниским нападајем* у одвратној јакобинској пачаври.

Нека је, ево и јавно, изречена топла благодарност свима *суделичцама и суделовачима* на овој лепој, правој српској народној забави, што су нам ово вече тако лепо зачинили својим певањем, предавањима и приказима. Не смемо пропустити ни то, да захвалимо и *приређивачком одбору*, у коме беху наши уважени суграђани: Ђока *Обрадовић*, Милош *Жикић*, Др. Миладин *Свињарев*, Сава *Мога*, Јоца *Ђорђевић*, Душан *Поповић*, Др. Ђока *Тапавица*, Глиша *Ракић*, Милан *Миладинов* и Стева *Брзак*. Они су настојали, да ова забава што лепша, што достојанственија буде и труду им није изостала награда: *народ се дивно одазвао*. А уверени смо, да ће се с нама сложити сви учесници синоћне народне забаве, кад одамо јавно признање и нашим драгим пријатељима г. г. Јоци *Каћанском* и Живојину *Петровићу*, који су као благајници имали тешку, али часну дужност у оној великој навали за улазнице, које су све до једне биле распродате.

После првог дела програма настала је у великој дворници хотела „код царице Јелисавете“ права српска игранка, која је до јутра трајала у најлепшем расположењу, трезвености и присебитости.

Достојан завршетак ове лепе српске народне забаве беше то, што су *красне мале Српкињице за време игранке скупљале* **добровољне прилоге за одржање српских вероисповених школа у будимској дијецези.** Миле Српкињице продавале су плаве карте са натписом:

КАРТА

за српске школе у будимској епархији

20 фил.

„Дижите школе, деца вас моле!“

И не беше руке, која се није машила џепа, да купи тих карата. За ову родољубиву српску цел пала је том приликом лепа свота. Угледали се на синоћне наше вече и Срби по осталим крајевима!

Један гост.

Политички преглед.

— **Руско-немачки сукоб у Манџурији.** Немци чак и у далекој Манџурији рове против Русије. Пре две године немачки конзул у Харбину није хтео да призна тамошње руске власти, него се обраћао непосредно кинеским властима. Сад се је опет нашао један такав Немац изазивач, но овај је отишао куд и камо даље у ровењу против Руса, него немачки конзул у Харбину. Како „Русское Слово“ и „Утро Россій“ јављају, руска влада је дознала, да је врховни контролор кинеске царинарнице на станици „Манџурија“, немачки официр *Секендорф* из »рајха«, удесио отпор Кинеза против Монгола, а међу Монголима је ровео против Руса. Крвави сукоб на станици »Манџурија«, у коме сукобу *погибоше* многи Руси на челу са пуковником *Каплинским*, дело је те агитације. Руска влада је услед тога послала у Берлин *ноту*, у којој се чине приговори против Секендорфова поступка.

— **Стварање манџурско-монголске државе.** »Русское Слово« јавља из Пекинга, да је савет манџурских и монголских кнежева коначно решио, да *сједини Манџурију с Монголијом* и да од њих начини *самосталну државу*. Ти кнежеви су за тај пројект свој задобили потпору једне велесиле, која је незадовољна због све већега утецаја Јапана и Русије у Манџурији.

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 31. јануара 1912.

— **Позив.** Позивају се браћа, *чланови Управног Одбора Српског Сокола* у Новом Саду на седницу, која ће се у среду, 1. (14.) фебруара о. г. у просторијама Новосадске Трговачке Омладине (Богданска улица) у 8 сати увече одржати.

Старешина.

— **Велика добротворна српске привреде.** Госпођица Катица *Ивошевићева* из Винковаца предала је Српској Банци у Загребу уложну књижицу исте банке са 40.000 круна а на име Привредника у Загребу уз изречну напомену, да та главница после њене смрти и после смрти њена брата Богомила Ивошевића припадне Привреднику, који ће бити дужан, приход тога фонда употребљавати на свагдање најпрече потребе овостраног српског народа, али увек само у том правцу, да се подиже српски православни мушки подмладак, да отвара своје самосталне радње и да се жени православним Српкињама. Хвала честитој српској добротворци!

— **Српско Народно Позориште у Сомбору.** Сомборска »Слога« веома је лепом и значајном добродошлицом на челу свог овогодишњег 5. броја дочекала нашу народну позоришну дружину а на другом је месту у истом броју реферисала о досадашњим приказима. Реферат је у опште повољан, замерке пак, које чини компарзерији, сасвим су основане. Осим Грилпарцерове »Сафе«, Данкуловљеве »Женидбе Милоша Обилића« и „Нестројевих Трију бекрија« приказане су биле за последњих десетак дана још: „Хасанагиница“ Алексе Ристова Шантића, опера Сташе Биничког „На уранку“, Фелдешев „A kuruzsló“, »Отмица Сабињанака“ Павла Шентана и Лехарова оперета „Дротар“. Гђу Милку *Марковићку*, коју референат „Слоге“ хвали као изврсну Сафу, изненадили су њени сомборски поштовачи лепом китом цвећа. Рефершући о „Хасанагиници“ истиче уз гђе Милку *Марковићку* и Љубицу *Динићку* и уз г. *Васиљевића* још и гђцу Драгу *Милојевићеву*, а за гђу Султану *Савићку-Цијукову* као Станку у опери »На уранку“ вели, да је своју улогу одиграла и отпевала врло добро, да има гласа, срца и школе те је у пуном смислу школована уметница-певачица. У Фелдешевој глуми уздиже г. Спасића, у „Отмици Сабињанака« г. *Динића* и *Гошићеве* а у »Дротару“ уз гђу Даницу *Матејићку*, за коју вели, да је играла децентно, вешто, изврсно, уз г. г. *Динића*, *Крањчевића* и *Цвијановића*, нарочито истиче г. Ивана *Динуловића*, који је класично крејирао Пфеферкорна те се сомборској публици приказао као прави уметник.

— **Забаве по Српству.** У *Панчеву* приређује добротворра задруга ондашњих Српкиња лицем на Сретеније забаву с игранком. На забави ће говорити панчевачки одветник г. др. Бранислав *Станојевић*, гђца В. *Филиповићева* и г. *Спајић* певаће уз гласовир један дујет од Бома, гђца Анђелија *Јовановићева* приказаће монолог Данице *Бандићке-Телечкове* с натписом »Из начела« а гђца Олга *Стефановићева* певаће уз гласовир арију из Пушкинова »ЕвгенијаАњегина« у музици Петра Чајковског. — У *Турији* приређује ондашња српска читаоница лицем на Сретеније *сѐло* с игранком. На *сѐлу* ће говорити читаонички председник г. Јован З. *Медурић*, биће три декламације а читаће читаонички тајник г. Милан *Протић*. — У *Великом Бечкереку* приређује добротворна задруга ондашњих Српкиња у суботу, 4. (17.) фебруара, концерат с игранком. На концерту ће о задатку женских задруга говорити први секретар Матице Српске г. проф. др. Тихомир *Остојић*, гђа Дана дра Марка *Недељковића* и сестра јој гђца Олга *Давидовићева* из Турског Бечеја свираће у гласовир у четири руке увертиру у Вагнерова „Танхајзера«, гђа Софија дра Арона *Пешића* певаће уз гласовир и вијолончело композицију Исидора Бајића »Аој зоро, аој рујна...«, која је први пут била приказана на XXVIII. новосадској гимназијској светосавској беседи. — У *Загребу* приређује ондашња српска академијска омладина у суботу, 4. (17.) фебруара, беседу с игранком и то у корист српском академијском потпорном друштву. На тој ће беседи суделовати гђа Христина *Грахорова*, загребачко српско певачко друштво и »Балкан«. — У *Жиблу* приређује ондашња омладина у суботу, 4. (17.) фебруара, забаву с игранком и дилетантским приказом. Певачко друштво »Шајкаш« певаће у мушком збору стару песму дра Јована Суботића »Најнежније тајне љубе уздисај«, г. Јован *Петровић* певаће уз гласовир романцу Милорада Ј. Митровића »Била једном ружа једна“ у композицији Исидора Бајића, гђце Славка *Дамјановићева* и Зорка Мајинска приказаће дијалог Данице *Чакловићке* с натписом »Једна се мора удати« а дилетанти ће приказати једночину шалу с натписом »Љубав није шала«, коју је по туђој мисли израдио А. Хаџић.

— **ДОБРЕ КЊИГЕ**, из свих књижевних родова, **шаље одмах по поруџбини** уз плаћања при примању, књижарски завод **»Напредак« у Земуну, издавач» Српских Класичних писаца.«** I.

Новости са стране.

— **Бискуп Лањи, бискуп Сечењи и шеснаест румунских богослова.** Из великоварадске богословије су по наредби титуларног бискупа Јосифа Лањија привремено одстрањени шеснаест богослова грчко-католичке вере. Прекјуче је богослов прве године *Козма* лежао болестан у болници семинара. Онамо је дошао богослов четврте године Јован *Бомеа* да обиђе болесника. У соби је осим њих био још један богослов, који је чувао болесника. Тај богослов упозори Козму и Бомеу, да по статутима не сму говорити румунски него да морају говорити мађарски. На то му њих двојица одговоре, да имају право у разговору служити се својим матерњим језиком. Онај богослов пријави онда ствар префекту дру Арнолду Патакију а овај извести заводског ректора титуларног бискупа Јосифа *Лањија*. Бискуп сазове професорски збор у конференцију и призове румунске богослове па их опомене, да се држе статута, по којима им је забрањено у семинару разговарати румунски. Између богослова изађе на то Јован *Бомеа* па изјави: »Кад ми отимате мој матерњи језик, на част вам онда и реверенда!« То рекавши, свуче реверенду па је баци о земљу. Сад запита бискуп Лањи остале румунске богослове, да ли су солидарни са Бемеом. Свих петнаесторица одговоре, да јесу. Они — рекоше — не даду свог матерњег језика, који им је и иначе

потребан, јер ће као свештеници служити румунску литургију. На то бискуп Лањи нареди, да се свих шеснаест румунских богослова одстране из завода. Јован Бомеа одмах отпутује у Марамарошсигет и онде ступи у грчко-католички манастир. Остали искључени богослови закључише, да замоле грчко-католичког бискупа, да у њихову интересу посредује. Грчко-католички бискуп др. Димитрије *Раду* није код куће те тако место њега каноник др. Флоријан *Стан* стане преговарати са ректором семинара титуларним бискупом Лањијем, но уједно извести и великоварадскога римокатоличког бискупа грофа Николу *Сечењија* а и румунског бискупа дра Димитрија *Радуа*. Како су оба бискупа боравили у Будимпешти, то се њих двоје упусте у преговоре. Гроф Никола *Сечењи* телеграфски извести професорски збор великоварадског грчко-католичког семинара, да се одредба титуларног бискупа и ректора Јосифа *Лањија* има сматрати као привремена. На телеграфски позив грчко-католичкога каптола отпутовао је бискуп др. Димитрије *Раду* у Велики Варад па је онде са грчко-католичким свештеницима и првацима конферисао до поноћи. Дошло се до споразума, да ће се сачекати повратак великоварадског бискупа грофа Николе *Сечењија* па да се онда покуша р[illegible]е ствар изравна мирним путем.

— **Касарнски затвор целога пука.** Из Станислава (у Галицији) јављају, да је дивизијонар дао целом ц. и кр. 14. драгунском пуку касарнски затвор до 1. а[illegible]рила, јер су у томе пуку учестали немири.

НОВИЈЕ.

Беч, 30. јануара. Одбор свесловенског новинарског савеза је на предлог хрватских учесника, који указаше на жалосне прилике у Хрватској, решио, да се 11. словенски новинарски конгрес одржи не у Загребу, него у Прагу заједно са свесловенским соколским слетом и открићем споменика знаменитом чешком историчару дру Палацком. Решено је даље, да се убрза акција за оснивање словенског кореспонденц-бироа и донесена је резолуција, у којој се опозицијоним новинарима у Хрватској изриче саучешће и пријатељство, а осуђује се безобзирно гоњење опозицијоналне штампе.

Праг, 30. јануара. Удружене *чешке странке* су одржале збор *због прилика у Хрватској*. После свршетка збора 200 југословенских ђака одоше пред земаљски музеј, где отпеваше словенску химну, разавише *мађарску заставу* и покупаше да ову *спале*. Полиција отме *полак спаљену мађарску заставу*, растера демонстранте и ухапси једнога. Кад је ухапшеника полиција водила, осуше камење на полицаје, који *потегоше сабље*. Пет особа је ухапшено.

ТЕЛЕГРАМИ

УРЕДНИШТВУ »БРАНИКА«.

Угарски сабор пред распустом.

Будимпешта, 31. јануара. У владиној странци држе за могуће, да ће угарски сабор бити распуштен.

Стање у Србији.

Београд, 31. јануара. Влада је решила, д[illegible] се Народна Скупштина распусти, а нови избори да се распишу за прву половину априла.

Револуција у Кини.

Пекинг, 31. јануара. Службени едикт каже, да династија не даје оставку на престолу и удова царица је суверенитет пренела на малолетног цара.

ТРГОВИНА И ПРОМЕТ.

Новосадска пијаца.

31. јануара 1912

Пшеница нова	К	11·25——
Пшеница средња	„	10·80——
Зоб нова	„	9·40——
Јечам	„	9.——
Кукуруз нови	„	8·10—50
Кукуруз у клипу	„	5·60—·——
Лањик	„	11—
Горушица	„	6·50—·—
Пасуљ бели	„	12·——·—
Пасуљ жути	„	13·——·—
Пасуљ кулаш	„	13·——·—

Све од 50 кила.

—

Марва, свињи и живина.

Волови по киловграму	К	80—86
Свињи тешки по киловграму	К	00—·10
средњи „ „	„	00—·04
„ лаки „	„	00—00
„ мршави пар 180—200	„	

—

Теоци по киловграму	„	00·24
Јагњци по киловграму	„	00—40
Овци по пару 30—36	„	
Кљукане гуске по киловграму	„	01—40
Јаја 5 комада	„	00·4

—

Будимпештански извештај.

Оригинални недељни извештај будимпештанске филијале Српске Банке за житне и продукшне берзе.)

Будимпешта, 10. фебруара 1912.

Време: Почетком недеље било је време хладно са јаким мразом, после је пак наступила киша и благо време. На рекама је још пуно леда, само је Сава чиста. Отварање пловидбе биће ако време остане угодно — крајем овога месеца.

Стање усева: У почетку недеље било је готово свугде јаког снега, те су поља кроз то заштићена од мраза. О самоме изгледу усева за сада се још ништа позитивног не зна рећи и тек ће се на пролеће видети право стање. Једно међутим стоји, да је у целој централној Европи било ове недеље необично јаке зиме, и да ли је то шкодило шта усевима, за сада се не да утврдити. У *Северној Америци* стоје усеви добро а у *Аргентинији* такође. У *Индији* и *Аустралији* међутим, држи се, да ће жетва слабије испасти, него што се претпостављало.

Жито у иноземству: Посао је био нешто пријатнији на боље цене у Америци. У *Чикагу* је правац чвршћи, услед бољег расположења енглеске пијаце. У *Енглеској* је пијаца чвршћа, јер се из Индије и Аустралије траже више цене. У *Француској* је посао омањи, а цене су без промене. У *Немачкој* су курсеви чвршћи, јер су оферти из Русије попустили. У *Анверзу* је правац чврст, јер су понуде из Аргентиније слабије.

Жито код нас: У почетку недеље били су овдашњи млинови расположени за пазар и продато је неколико терета из овд. зимовника. Доцније су млинови слабији интерес указали за жито, јер су мишљења, да ће наступом благог времена понуде бити веће. Ове је недеље продато око 100.000 мет. центи по цени непромењеној. Најбоље потиско жито вреди данас К 12.40 3 месеца, Пешта.

Раж: Тражња је слаба. али се цене држе, јер се претпоставља, да ће Аустрија требати доцније доста ражи да увезе. Данас вреди раж око К 10.30, паритет Пешта.

Јечам: Пошто су понуде врло слабе, а тражња и даље добра, то је за јечам правац врло чврст и за крупну робу плаћа се до К 10.25, а за слабију К 9.50 до 9.75, паритет Пешта.

Зоб: Правац је јако чврст, јер су оферти малени, а тражња за Аустрију добра. За Пешту вреди добра зоб К 9.75 до 10.25.

Кукуруз: Тражња је за кукуруз још увек велика и конзум, изгледа, да још није покривен. За фебруар плаћа се кукуруз К 9.75, а за отварање пловидбе К 9.45, све паритет Беч. Српски и румунски кукуруз налази данас најбољу цену у нашој монархији.

Цене се разумевају за 50 кг.

Термини: Услед покривања, и на слабије понуде ефективне шенице, све терминске цене чвршће тендирале. Склопљени закључак: Април пшеница 1912. К 11.91—11.90—11·97—11.92. Мај пшеница 1912. К 11·82—11·81—11.87—11.83. Октобар пшеница 1912. К 11.10—11.09—11.12—11.16—11.13. Април раж 1912. К 10.60—10.59—10.69—10.62, Октобар раж 1912. К 9.30—9·29 9.40—9.35. Април зоб 1912. К 10.30—10.37—10.41—10.37, Октобар зоб 1912. К 8·62 8.71—8.66. Мај кукуруз 1912. К 9.00—9.05—9.08—9.04. Јули кукуруз 1912. К 8·95—9.01—9.00—8.97.

Прогноза: Очекује се непромењена температура и још и на многим местима снег.

Почетак:

— у 10 сати пре подне —

Шеница	за	април	1912.	К	11.90—11.91
„	„	мај	1912.	„	11.81—11.82
„	„	окт.	1912.	„	11·09—11.10
Раж	„	април	1912.	„	10·59—10.60
„	„	окт.	1912.	„	9.29—9.03
Зоб	„	април	1912.	„	10.30—10.31
„	„	окт.	1912.	„	8.62—8.63
Кукуруз	„	мај	1912.	„	9.00—9.01
„	„	јули	1912.	„	8.95—8.96

Закључак:

— у 1 сат после подне —

Шеница	за	април	1912.	К	11.92—11.93
„	„	мај	1912.	К	11.83—11.84
„	„	окт.	1912.	„	11.13—11.14
Раж	„	април	1912.	„	10.62—10.63
„	„	окт.	1912.	„	9.35—9.36
Зоб	„	април	1912.	„	10.37—10.38
„	„	окт.	1912.	„	8.66—8.67
Кукуруз	„	мај	1912.	„	9·04—9.05
„	„	јули	1912.	„	8·97—8·98

Цене код ефективне робе разумевају се за *100* кг., терминске цене нотирају за *50* кг.

Књижевни оглас.

Већ дуље времена опажа се велика потреба у српском народу за једном одлично спремљеном и одлично написаном приручном књигом, која би свакој домаћици била десна рука. Од два **српска кувара**, које је издала бивша књижарница Браће М. Поповића а написала Катарина Мицина, данас се не може добити ни један. А ни ново издање старог кувара не би била велика добит, ако се не би узело у обзир модерно напредовање кухиње и њених захтјева, те пречишћен језик. А то се мора учинити, да се већ једном српској домаћици узме из руку њемачки Kochbuch или загребачка Кухарица, ти ширитељи германства преко наших кухиња.

Написати један добар и одличан кувар свакако је доста тешка ствар, која изискује доста труда, доста познавања и доста жртава. Након дугогодишње праксе и проучавања кухиње у теоретском и практичном погледу, ја сам одлучила пружити српској домаћици један велик кувар по први пут у Срба систематски уређен и сврстан, који ће обухватити преко 2500 рецепата разних јела и у коме ће бити заступљена и страна и српска кухиња, раздијељена по провинцијама, гдје све Срби станују.

Сва она јела, која се до сада не налазе ни у каквом кувару побиљежена, а код нас су готово на дневном реду, биће унесена у мој велики кувар. С великом пажњом и не жалећи жртава, ја сам сва побројана јела у низу година сама кушала, те постигавши савршену форму укуса и деликатности, онда истом ставила рецепт на папир и спремила за штампу.

Кувар ће бити подијељен на XXX глава, те ће свака глава садржавати једну извјесну врсту јела, а свака глава ће опет бити подијељена на наша и страна јела. Овамо ће ући напросто све, што је људски ум измислио за јело Европљанима.

Ради те огромне преопширности, јер ће читаво дјело изнијети око 30 штампаних табака, потребно је да се унапријед јави број претплатника у свакоме мјесту, како бих се могла равнати при издавању дјела.

Цијена ће износити К 5·— по комаду.

И сама спољашња израда Великог Српског Кувара биће одлична, а штампаће се на финој сатинираној артији, те ће бити украшен са много слика, које се буду тицале текста.

Ко скупи 10 претплатника, добива један примјерак бесплатно.

Сестре и домаћице!

Најприје и најсветија дужност наша јест: наша кућа и наше огњиште. Не будемо ли у томе савршене, имаћемо бесконачних неугодности. Овај мој велики кувар иде за тим, да српској домаћици пружи у руке сабиране рецепте за толико година, који представљају богату ризницу астрономског знања и да свака домаћица након првог прочитања буде сигурна у послу. Нарочито сам се трсила, да рецепти буду што јаснији и схватљивији, а језик српски да истисне швапске називе, баравно колико је то било у границама могућности. Зато не би требала ни једна српска кућа да буде без овог кувара; ни једна српска дјевојка да не ступа у брак без ове књиге.

Боље је дати за рецепте кувареве, него за рецепте љекарске.

Рок претплате најкасније до 1. V. 1912.

ЗОРКА БАБИЋ.

Адреса: ЗОРКА БАБИЋ — Мостар.

Напомена: Умољавају се сва уредништва српских листова, да овај оглас објелодане у свом листу.

Управник: Др. Мих. Полит-Десанчић.
Одговорни уредник: Јанко Перић.

ОГЛАСИ.

СРПСКА ШТЕДИОНИЦА У БИЈЕЉИНИ Д. Д.

НАТЈЕЧАЈ.

Управни одбор Српске Штедионице у Бијељини расписује овим натјечај за

Књиговођу,

који је потпуно вјешт књиговодству и кореспонденцији. Плата износи **К 2400** и одговарајућа ремунерација.

Молитељи морају бити Срби, а првенство имају они, који су већ самостално радили у којем новчаном заводу.

Ступање по могућности одмах.

Молбе се имају слати на управни одбор Српске Штедионице.

БИЈЕЉИНА, 8. фебруара 1912.

84 (2—2) Управа.

Природно лековито врело горске воде **Стернов** према поредбеној анализи најбоље од свих горских вода. Свагдје за добити.

75 6—6

Бр. 2760
Адм. 1912.

ОБЈАВА ЛИЦИТАЦИЈЕ.

Варошки муниципални одбор наредио је, да се путем јавне лицитације прода башта, двориште и кућа под бројем 61, која је укњижена у 1. грунтовном улошку А. XXI. 1—2. ред, топографски број 3530-3531; зато наређујемо, да се лицитација одржи у просторијама варошког економског оделења 25. фебруара ове године (по римском календару) у 9 сати пре подне. — (Варошка кућа, П. кат. 32.)

Исклична цена некретнина, која ће се лицитирати, јесте 1000 круна.

Који желе лицитирати, дужни су у име жаобине 100 круна положити у руке варошког чиновника, који ће водити лицитацију.

Детаљни услови лицитације могу се за време званичних часова прегледати у варошком економском оделењу.

Из седнице сената с. кр. вароши Ујвидека, држане 10. фебруара 1912. године.

Др. Владимир Деметровић с. р.
гр. начеоник.

94 1—3

НА ЗЕМЉУ, КУЋУ и ГРУНДОВЕ

набављам највиши зајам од првих Будимпештанских Завода без икаквих у напред трошкова. Српско дописивање.

Vrncsity Döme Budapest
VII Angol u. 22. 93 1-

„БРАНИК“ прима огласе по врло умереној цени.

Панчевачка Кредитна Банка

ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО

У ПАНЧЕВУ.

ПОЗИВ.

Г. г. деоничари позивају се овим учтиво на

VI. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИЦУ

ПАНЧЕВАЧКЕ КРЕДИТНЕ БАНКЕ д. д. у ПАНЧЕВУ,

која ће се одржати у недељу 5. (18.) фебруара 1912. год. у II сахати пре подне у банчиним просторијама.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Извештај управе о раду и полагање рачуна за 1911. годину.
2. Извештај Надзорног Одбора.
3. Решавање о билансу и о давању разрешнице Управи и Надзорном Одбору.
4. Предлог Управе о подели чистог добитка.
5. Избор три члана Управе.
6. Избор Надзорног Одбора.
7. Избор три члана главне скупштине за оверовљење скупштинског записника.

УПРАВА.

Примедба: §. 23. банчиних правила гласи: Деоничари, који желе учествовати на главној скупштини, имају бар 4 дана пре главне скупштине да депонују своје деонице код Управе банке.

Уједно се г. г. деоничарима до знања ставља, да закључне рачуне могу добити за време званичних часова у Банци.

ЗАКЉУЧНИ РАЧУНИ

ПАНЧЕВАЧКЕ КРЕДИТНЕ БАНКЕ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА ЗА ПОСЛОВНУ ГОДИНУ 1911.

Рачун изравнања на дан 31. декембра 1911.

ДУГУЈЕ — ПОТРАЖУЈЕ

ИМОВИНА	К	п	К	п
Благајница			128678	57
Менице:				
личне	2590650	90		
реалног кредита	1849359	—	4440009	90
Зајмови на непокретности			52725	—
Зајмови на ствари од вредности			46603	—
Зајмови на личне обвезнице			3500	—
Папири од вредности			487872	—
Реалитети:				
кућа бр. 52. у Панчеву	126360	—		
„ „ 125/126 у Опаву	12508	20	138868	20
Дужници:				
са подлогом	408190	28		
по текућем рачуну и потраживања банчина код горњих завода	199537	10	607727	38
Инвентар:				
Централе са филијалама	14886	48		
по одбитку отписа за 1911. год.	886	48	14000	—
Разна актива			963	05
Преносне ставке и камате			10946	77
			5931893	87

ДУГ	К	п	К	п
Деоничка Главница				
2000 деоница I. издања по К 200.	400000	—		
*3000 деоница II. издања по К 200.	600000	—	1000000	—
Резервни фондови:				
редован	430400	—		
ванредан	20000	—	450400	—
Мировински фонд заводских чиновника			28000	—
Улози			3128622	37
Менице у ресконту			1128572	—
Повериоци			49755	78
Разна пасива			29130	79
Преносне ставке и камате			39319	65
Чист добитак			78093	28
			5931893	87

* Деонице II. издања не партицип ирају на добити за 1911. г.

Рачун губитка и добитка на дан 31. декембра 1911.

ДУГУЈЕ — ПОТРАЖУЈЕ

РАСХОД	К	п	К	п
Камате:				
на улоге	133758	65		
на ресконтоване менице	38778	68	172537	33
Трошкови:				
плате, станарина, канцеларијски прибор, путни трошкови, осветлење, огрев, оглаши, поштарина и т. д.			52458	68
Порез:				
пословни	10374	36		
на заводску кућу бр. 52.	2334	33		
на камате од улога	13375	85	26084	54
Курсуалне разлике на ефектима			186	—
Отписи од инвентара			886	48
Чист добитак			78093	28
			330246	31

ПРИХОД	К	п	К	п
Пренос добитка из 1910. године			8653	43
Камате:				
од пореза ослобођених ефеката	20339	98		
од меница, зајмова и текућих рачуна	283876	88	304216	86
Кирија наших реалитета			11995	35
Разни приходи:				
ировизија, трошак и т. д.			5380	67
			330246	31

Каменко Ј. Јевановић с. р.
председник и управник.

За књиговодство:
С. Вуков с. р.

Чланови Управе:

Др. Милан Гаћански с. р. Л. Д. Драгичевић с. р. Светозар Драгомировић с. р. Коста Л. Јанковић с. р. Паја Ј. Јовановић с. р.
Сима Д. Милутиновић с. р. Стеван А. Поповић с. р.

Са инвентаром, главним и споредним књигама сравњено и у реду нађено.

У ПАНЧЕВУ, 22. јануара 1912.

Надзорни Одбор:

Мита Стефановић с. р. Др. Никола Милутиновић с. р. Никола В. Ђурчин с. р.

59 2—2

ласник и издавалац: Деон. друштво Браник. Парна штампарија д. д. Браника у Н. Саду.